

คำวินิจฉัยของ พลโท จุต อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๓

วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำร้องของโจทก์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลอาญาได้ส่งคำร้องของ นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ โจทก์ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า พนักงานอัยการ กองคดีอาญากรุงเทพใต้ เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ ผู้ร้อง กับพวกรวม ๔ คน ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ฐานร่วมกันก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดโดยการจ้างวาน หรือยุยงส่งเสริมด้วยประการใดให้มาผู้อื่น และคดีดังกล่าวอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอาญากรุงเทพใต้ ผู้ร้องเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายรัชชชัย ชำนาญหล่อ พนักงานอัยการ กับพวกรวม ๘ คน เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๑๐๕/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๐ ฐานปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ฟ้องเท็จ และแกล้งฟ้องให้ได้รับโทษ ขณะอยู่ในระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ ต้องด้วย มาตรา ๖ เป็นอันใช้บังคับมิได้ เพราะ

๑. คดีที่ไม่มีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือ หรือการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๑๒๕ และมาตรา ๑๒๗ และรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความเป็นธรรม ตามมาตรา ๒๔๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๒. การใช้ราษฎรในการสืบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) มาตรา ๑๗ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๓. คดีที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ถูกต้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้รวบรวมไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวน และการบันทึกสำนวนการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้บันทึกไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๕ และรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิไว้ ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๔. คดีที่ไม่มีการกระทำอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด (หลอกให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง) ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับมาตรา ๕๕ และรัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๓๒ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๕. การออกหมายจับและการจับที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๑) มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๖. การสอบสวนที่ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการทางอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งหมด และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๗. พยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบ ผ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๓ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๘. การสอบสวนที่ได้กระทำขึ้นโดยที่ไม่มีความผิดอาญาเกิด อ้าง หรือเชื่อว่า เกิด หรือผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ หรือถูกจับ (โดยชอบ) ซึ่งฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๕ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๙. การกันผู้ต้องหาด้วยกันไว้เป็นพยาน ซึ่งไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๒ ที่ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๓ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๑๐. กรณีไม่มีผู้เสียหายตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๒๔๑ รับรองไว้

๑๑. การสอบสวนที่ได้กระทำโดยผู้ไม่มีอำนาจสอบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๑๔๐ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ รับรองไว้

๑๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ห้ามพนักงานอัยการฟ้องคดีเฉพาะในกรณีที่มีได้มีการสอบสวนในความผิดเท่านั้น แต่ไม่ห้ามในกรณีการสอบสวนโดยไม่ชอบ สอบสวนโดยไม่มีอำนาจ สอบสวนโดยผิดกฎหมาย การใช้มาตรา ๑๒๐ นี้ ผู้ใช้อำนาจรัฐ คือพนักงานอัยการ จึงมีอำนาจที่จะละเมิดสิทธิและเสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของประชาชนได้โดยตรง และละเมิดได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๒๔๑ และมาตรา ๒๔๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และนอกจากนี้ ยังขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ โดยตรงอีกด้วย

นายสหาย ททรัพย์สุนทรกุล ผู้คัดค้านที่ ๑ นายโกเมน ภัทรภิรมย์ ผู้คัดค้านที่ ๒ นายวัชชัย ชำนาญหล่อ ผู้คัดค้านที่ ๓ และนายพรศักดิ์ ศรีณรงค์ ผู้คัดค้านที่ ๔ ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาดังกล่าว ได้ยื่นคำคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง ว่า

(๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “คู่ความ” นั้น ยังไม่มีข้อยุติว่าจะหมายถึงผู้ใดบ้าง แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๕) “หมายความถึง โจทก์ฝ่ายหนึ่งและจำเลยอีกฝ่ายหนึ่ง” ดังนั้น คดีดังกล่าวยังถือไม่ได้ว่า มีคู่ความของรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๔ เพราะคดีอยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเท่านั้น จึงเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “...ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่า จำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น” กรณีนี้จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

(๒) คำร้องที่ผู้ร้องยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นเรื่องที่ซ้ำซ้อนกับคำร้องที่ผู้ร้อง กับพวกในฐานะจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ เคยยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับไว้ดำเนินการแล้ว จึงมีลักษณะเป็นการประวิงคดีของศาลอาญา เนื่องจากศาลอาญาต้องรอการพิจารณาพิพากษาไว้ชั่วคราวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ ทำให้ผู้คัดค้านทั้งสี่ไม่ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

(๓) ตามคำร้องของผู้ร้อง เป็นการกล่าวถึงการกระทำของพนักงานอัยการกองคดีอาญากรุงเทพใต้ ทั้งสิ้น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับผู้คัดค้านทั้งสี่และมีได้เกี่ยวข้องกับคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๑๐๕/๒๕๕๐ ของศาลอาญาแต่ประการใด

ได้พิจารณาคำร้องของผู้ร้อง และคำคัดค้านของผู้คัดค้านแล้วเห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ โดยที่กรณีดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๓ ซึ่งวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพราะ

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เกี่ยวกับการสอบสวน จะต้องเป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย หากการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยเหตุประการใดก็ตาม ถือว่าไม่มีการสอบสวน ดังนั้น การสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ จึงเป็นการสอบสวนที่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ แล้ว การที่ผู้ร้องแปลความในมาตรา ๑๒๐ ให้มีความหมายในทางกลับกันว่า แม้การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้นั้น จึงเป็นการแปลกฎหมายที่ไม่ต้องด้วยเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นมาตรการสำคัญที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย การที่ผู้ร้องอ้างว่าพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน รวมทั้งศาลยุติธรรมจะไม่เคารพหรือคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของผู้ร้องนั้น จึงเป็นการอ้างว่า เจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าวละเมิด หรือละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่เหตุที่จะอ้างว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อหลักรัฐธรรมนูญ หรือรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

๓. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่มีข้อความใดที่เปิดช่องให้พนักงานอัยการเลือกปฏิบัติตามอำเภอใจดังที่ผู้ร้องอ้าง การที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องบางคดี แต่ไม่ยื่นฟ้องบางคดีได้นั้น มิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่เป็นการใช้ดุลพินิจที่จำเป็นในการพิจารณาพยานหลักฐานเป็นกรณีๆ ไป ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๔. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่มีข้อความใดที่ให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะละเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ การที่ผู้ร้องอ้างว่าพนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ของตน จึงมิใช่เรื่องที่ผู้ร้องจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ ได้

๕. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ มิได้บัญญัติข้อความใดที่อาจแปลความไปได้ว่าเป็นการละเมิดข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง แต่การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติวิธีแก้ไขแล้วคือบทบัญญัติเกี่ยวกับบกลไกและกระบวนการทางยุติธรรมที่ผู้ร้องมีสิทธิที่จะดำเนินการได้อยู่แล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องจะต้องยกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ ขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลยุติธรรม ซึ่งกำลังพิจารณาคดีของผู้ร้องอยู่ แต่มิใช่เป็นกรณีที่ผู้ร้องสามารถขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสองได้

เมื่อมีคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๓ ของศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วเช่นนี้ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก

อาศัยเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ